

سر محرر : شهیندر زاده فلبلی

احمد حلمی

محل ادارہ سی :

جفال اوغلندہ « حکمت » ادارہ خانہ سی در .

حقہ مقرون ، اغراضدن سالم افکار و مقالاتہ صحیفہ لر منر آچقندر .

MUSSAHÉBÉ

Journal turc, quotidien, politique et littéraire

DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE : A. HILMY CHEHBENDER

مصلحت

اوراق و مکاتیب سر محرر نامنه

کوندہر یله لی در .

استراک بلی :

برسنه لکی یوز ، آلتی آیلغی آتیش غروشدر .

بوسته اتحادینه داخل مالک اجنبیه ایچون سنه لکی قرق فرانقدر .

ABONNEMENT

Union Postale: un an, 40, six moi, 25 Fr.

REDACTION: CONSTANTINOPLE, DJAGAL OGLOU

مصاحب

وعظ

— تصفيه اجتماعيه —

« ٢ »

صانع نفيسه‌دن بر قسمی بالواسطه تلقين مقاصد ايدر وتأثيری — ايکي مرحله ، ايکي واسطه ادرا کدن کچديکي ايجون — بطی ونسبتاً جزئی اولور .

ديکرقسمی ، دوغروندن دوغرويه مقصده يورور . واوليه صاف وچيلاق برضيا کبي — هيچ بر حائله تصادف ائيمه‌رک ايجاب ایدن تأثيری ايقاع ايدر .

مثلا : ادبيات ، شعر برنجی قسمه ، رسم ، موسيقی ، هيکتراشی ، خطابت ايجنجي قسمه داخلدر .

يازيلرده بر کره شکل خارجي ، صوکر ا کله‌ر دماغي مشغول ايدر ، ومعناينک انطباعاتی اوچونجی بر عمليه ذهنيه نتيجه‌سی اولور؛ سويه ادراک ايسه بوراده بويوک برور افا ايلر .

رسم ، موسيقی ، هيکل تراشی وخطايته کئنجه : رسم و هيکل بر درجه بقدر اشکاله تابع ايسه‌ده موسيقی وخطابت بو محدوددن قطعياً سالددر .

موسيقی وخطابتک علی الاطلاق روح ايله درين بر موانست وقرابتی واردر : براق و صاف برچای کبي هيچ بر مانعه تصادف ايتکمزين مناصب ارا واحه دوکولور ؛ اک درين ، اک حساس نقطه‌رينه قدر نفوذ ايدر . بونک ايجوندرکه اسکی يونانيلر ، روماليلر هيجانات مذهبيه‌نی ادبيلردن شاعرلردن زياده خطييلرينه ، واعظولرينه [دهموستن] لرينه ، [سيسيرون] لرينه مدبوندر .

وعظ وخطابتک اهميتی پک اسکی زمانلرک محسوساتنددر . روما ، يونان ، عرب و عجم تاريخلری تدقيق اولوناجیق اولورسه بو حقيقت در حال تظاهرايدر . بزده موعظه ، فرنکلرده قوفرانس نامی ویريلن عمومی محاضرات ، اسکيلارجه بالخاصه نشریات امکانی موجود اولميدقندن ، پک کئرنه مراجعت اولونان برواسطه ایدی ؛ خلقي مناديلر واسطه سيله بر ميدانه جلب ايدهرک تلقين ايتک ايسه‌دککری افکار ومطالعاتی ، مؤثر اولاجق بر طرزده ايراد ايدرلردی . بوصورتله هم جداً حائر تأثير بر طرز تبليغ اختيار ايديلش ، هم‌ده خطابت کبي برمسلك دشواره‌ده رواج وقیمت ویريلش اولوردی .

تفرقه : ٤

طائفه

محرمی : اميل زولا

دها بيتاب ، نوميد سور وکنيورلردی . شيمدی طائفه‌لر بر خط اوزرنده آتش ايدهرک هجوم ايدن بر طابورده هشتيله يوورالانيوردی . ايلک هجومده اوچ قاواق ده وريلدی . يوکسک دالاری صولرک آره سنده غائب و بر تحت کلبه در آن غرق اولدی ، بر ديوار چاتلادی . حيوانلری چيقارلش يولک صربه‌لری صان چوپلری کي کردابلرک ايجنده دونه دونه کيديبوردی . فقط صولر اصل او قاچانلری تعقيه عزم ايتش کيديلر .

براز اينش اولان کوشه باشنده صولر باش دونديرنجی بر سرعت وشدنه يوورالانديلر . بيچاره‌لر قورقودن چيلديرمش کي بر فرياد چيقارمه‌مقتدر اولاميه‌رق قوشيورلردی .

نجی ذیشان اقدمزک اوائل اسلاميته سوق عکاظده يادقلری موعظه ، خطابت دکليدر ؛ اسلاميتک حدود وشرایعي توسيع ايدن ، اسلاميتی شوشيمديکي عظمت وحشمته اعلا ايله ين يوانفاس قدسيه اولماديمي ؛ بلاغت وفصاحت ، قطعات اسلاميه‌نک مولدی دکليدر ؛ انصار کرامی جبل متين اسلامه ربط ايله ، بويله بطندن بطنه ، هپ بر منقبه قدسيه‌نک موسيقی اذلييله مست وميهوش ، عصرلری تثبيت ايدن اوخطابت عاليه اولماديمي ؟

اسلامده خطبه ، موعظه لايق اولدينی اهميته تلقی اولونارق سن سنيه ، تعاملات دينيه صيراسنه کچددر . مثلاجمه خطبه‌لری برعظ ، نصيحت ، حتی سياسی ، علمی برتقيددر .

فقط عجا بو کون ، بيک اوچ يوزيکرمی دو قوز سنه در حيات دينيه مزه قاريشان موعظه‌لر ، خطبه‌لر کنديلردن مطلوب غايه‌نی ، فائده‌نی هيچ اولمازسه قسماً محافظه ايتشلرمی ؛ شکللی ، صورت تلقيلی نه قدر فائت ايديلشدر ؛ اولجه نصيحت وارشد سوق وتشويق وظيفه‌لرله ايراد ايديلن خطبه‌لر ، موعظه‌لر ، شيمدی هانکي اساسلری هانکي مقاصدی تأمين ايجون ادامايديليور ؛ بو کون مع التأسف اعتراف ايتلک لازم کليرکه اسکی تلقيلرکلياً تبدل ايتش ، موعظه‌لر عادتاً بر صک وسبک موده‌لی ، بر فورمول ، محدود بر شکل دعائی حائله ککشد .

اسکيدن ، موعظه‌لر مدنی ، اجتماعي ، اقتصادي ، سياسی ، دخی اولور ، سه شمولدن هيچ بر بحث مفيد خارج قالمازدی . بوکون وعظ دير ديمز خاطر مزه بر طائف مناسک دينيه‌نک تکرار علی التکرار ندن عبارت معنای منحصری کليور وبوندن باشقا بر شکلی حوصله اعتياد مزه صيغيمور . شهه‌سز بو مسائل ومناسک تفصيل وايضاحی تکراريله مناسب بر فائده تأمين ايدر . فقط دها بر جوق مسائل مفيده ، مناسک اجتماعيه وازدرکه بومباحثی تريلدن مستغنی اولدينمزی ظن ايتمه يز .

بوندن ماعدا قرآن کريم اوندر شامل ، اوقدر محيطدرکه دائره احاطه‌سندن بوتون تفصيلی ، شعبائيله علم وفن ، هيچ بر بحث خارج دکلددر . اوخالده ، هر بخی حافظه احترام اتمده منقوش اولماسی لازم کن بوکتاب مينک ، بر قسم منفيک تذکار وتصيلي جانب دينيه دن اولدينی حالده ديکراقسام قدسه‌سنگ مسکوت عنه بر اقله‌ماسی غريب بر منطق سزلق تشکيل ايتزمی ؟

ايشته بزم حل وادراک ايدمه‌ديکمز معما

بو اولويور . حاشا ، ثم حاشا قرآن نقصايميدر ؛ ياخود حيات جمعيته تعلق ايدن مباحث عاليه‌سندن بحث ائيمه‌مک فرائض دينيه اقتضاسندميدر ؟

شهه‌سز ، بيک کره ، اون بيک کره خير ؛ يالکن واعظاقديلرده داخل اولدينی حالده شايدن تأسف بر غفلت ايجنده بوديقه‌دن بی خبر بولدينمیز ادهاسنده يز . وعظک بوکونکي انحصاری اوقدر کسب قطعيت وغرايت ايتش که اجتماعي ، اقتصادي برخطابه‌نک وعظ نامنی آلماسنه بر دورلو عقلمز ايرمز .

بوراده طرف مشيخته جدی ومهم بر وظيفه ترتب ايديبور : ظن ايدهررکه هر جامع شريفک معين ومقتدر واعظاقديلری واردر . بودوايه لازم کن وعظه‌موضوعلری اعطا ايديليرسه پک موافق اولور . خلقي برقونفرانسه دعوت ايجون کونلرجه نشر يانده بولونمه مجبوريمز نظر دفته آلينرده بو . رمضان کونلرنده ذاتاً جامعله دوام پک طبيعي اولدينی دوشونولور وبوفرصتدن بالاستفاده موعظه‌لرک تنوع موضوعاتی ايجون اجراي تشبثات اولونورسه منافع مملکت نامنه جداً شايدن منت بر خدمنده بولونلش اولور .

چنيند

شؤون جهان

فاسده آخريقا

شمالی جاهيلر متفقاً آمريقا حکومتی ، فاس مسئله‌سنگ کسب ايدمه‌چکي رنگ وصورته اهميت ويرمکده‌در ؛ « آغدير » ک اشغالنده منافع اقتصاديه‌سی رخنه دار اولان حکومت مذکوره ، جنوبي آمريقا جمهوريتلرينک استقلالی حقنده آلمانياک پرورده ايتديکي نيات وتصوراتی سزمکده‌در . آمريقاده بر « آلمان آغدير » ی ، پورتوريقيه ويا پاناما قانالسه قارشى برتهلمک عد ايديليور . اختلافات حاضرده فرانسه‌نی حمايه ايجون آمريقا حکومتی انکلتزه ايله اوزلاشيور .

عمله غره‌وی

اوسترياده‌کی « فيوم » شهرينک « دانو ـ بيوس » ترسانه‌سنده چاليشان بيک بش يوز طاشجي وصوواجی عمله تعطيل اشغال ايتلمرله ايشدن چيقارلمشلددر .

هايتی مسئله‌سی

« نيويورق هرالد » ک بر تلغرافنامه‌سنه نظراً ، آمريقا حکومتی هايتی رئيس جديدی « لوقونت Leconte » ی رسماً طابميشدر .

فرانسه وانکلتزه طرفسندن عینی صورته حرکت ايديله‌چکي مأمولدر . افکاروظنيات عموميه‌يه نظراً لوقونتک دوره حکومتی پک آز سوره‌جک ويکيدن اغتشاشات باشلا ـ ياجقدر .

تورهن قونفره‌سی

ايتاليا نک خارجده وبالخاصه تورکياده تأسيس ايتش اولدينی مکاتبک اسباب ترقيسنى دوشونک ايجون بر « هيئت مخصوصه تعليميه » طرفندن تورهن شهرنده برقونفر عقد ايديله جکدر .

ابلول اوائلنده کشاد ايديله‌جک اولان بو قونفره‌ده خارجيه ، معارف وماليه ناظرلری حاضر بولوناجقدر . بر جوق مبعوثلر ، اعيان اعضاسی ، بریه وبجریه ضابطانی ، طشره‌ده بولونش ديپلماتلر ، معلملر وغرته چيلرده دعوت ايديله جکدر .

ايتاليا حکومتی ، فرانسه‌ده پايدلان دکليسا وحکومت ، تفرقه‌سندن صوکر ؛ خاصتاً ممالک عثمانيه‌ده تأسيس ايتش اولدينی مکاتب ضعيغه‌نی قوتلشديرمش ، طرابلس غرب ويروت ، فلسطين حوالايسنده کی مکتبلرينی تنسيق ، توسيع وهيئت تعليميه‌نی تجديدايه فعاليت نشريره‌سنه بر کر می نام ويرمک ايسته . مشدی . فی الحقيقه قاتولیک عالمک فرانسه دن رسماً افتراقی ، شرقده ايتاليا نک آغوش املپروانسه دوشمه‌سی کبي برشیدی . ايتاليا مکتبلرينه دوام ايدن طلبه وطالباته مجاناً کتابلر ولوازم تدريسيه ويرمک ، بعض برلرده فقرای اطفالله البسه ياديرمق کي عاليجنابلقلر هپ ايتالانجه‌نک و ايتاليا نفوذندن شوسيله ايله توسيعنه موفق اولق ايجوندی وفي الحقيقه بر اثر فعلی ده رونمون اولمشدر . ايشته بو اثر ظاهرينک دها زياده مطلوب براده يه ايصالی ايجون بوسنه برقونفره عقد ايديليور . حيات عموميه مزه ، معارف وسياستمزک رقابته متعلق اولان شوقونفره مقرراتنک نظر دقتمزدن قاجاماسنی ايتالياده کی خارجيه مأمورينمزدن بکلرز .

حبش ولی عهدينک رقيبي — حبش امپرا ـ طور پجه‌سنگ قرداشی ولی عهدک اک قوی دشمنی احمدينک وقوع بولان محاربه‌لرک برنده تماميله عسکرينک پریشان وکنديسنگ اسير ايدلديکي اورادن بيلديرلمکده‌در .

بر جمعيت خفيه

مکسيقانک « شپو آهنا » شهرنده ضابطه طرفندن بر جمعيت خفيه کشف ور جوق کيمسه توقيف ايدلمشدر . شهر مذکورک حوالی شاليه‌سنده بر قيام حاضرلايان بو

ايدی . جوجقلری بيهوده يره اورکوتيميم ديدم ويويوک براعتدال دم کوستر مک چاليمشدم بئجهرنک اوکنده متصل سو ـ يليور ، صولرک استيلا ايتديکي يرلری کوسترييوردم . نهر اولا بييوک بر شدت وخشونه کوبه هجوم ايتدکدن صکره الاطار سواققره وارنجه‌يه قدر هر طرفی استيلا ايتمشدی . بو آرتق مدهش بروحشی اردو ـ سنک صولنی دکل بطی ومقاومتسوز بر اختناق ايدی . « سن زوری » قريه‌سنگ کاش بولندينی وادی يواش يواش برکوله تحول ايديبوردی . حويلده صو بر مزه‌يه ياقلاشمشدی . صويک آن بان يوکسليديکي کوريبور فقط هپ بر سويه‌ده قالدیغنی سويليور ، حتی اينمکه باشلادیغنی ادعايه قدر وارييوردم .

غاصباره دونه‌رک — بر قاچ ساعته قدر سواققلردن صو چکيلميه‌جک اولورسه بو کيجه بوراده قالغه مجبور اوله‌جقسک ،

تشبث ، دها بر چوقلرينک تحت توقيفه آلمانلر نه سبب اولاجقدر ، چونکه الده ايديلنلرک اوزهرلرنده ظهور ايدن اورا قده بر جوق اساسی مذکوردر .

ايتاليا — فاس

« قوريهره دللاسه‌را » غرته‌سی فاس مسئله‌سندن بحث ايتديکي صره‌ده ، فرانسه وآلمانيا آراسنده جريان ايدن مذاکرات هنوز نتايج عمليه‌يه اقرارن ايتديکندن ايتاليا حکومتی کوشه احتياطده بولونيور : آفريقا مستملکات بولتيقه‌سنده ، ايتاليا هيچ بر صورتله سيرجي قالاماز ؛ بو خصوصده منفعتلری اولان حکومت مياننده بر نقطه نظرله قرار ويريلنجه ايتاليا حکومتک اورتايه آيتلاجنی ، ايشه قاريشاجنی ، آق دکنر حوضه‌سنده کی نفوذندن استفاده يه قالقيشاجنی شهه‌سزدر .

کریدده يونانسانک حقوق !

ايتاليا حکومتی ، يونانسانک روما مصلحتکذارينه ويرديکي روايت ايديلن تأميناته کوره ، دول حاميه طرفندن کريدجزره سنک اداره‌سی خصوصده « آليوزلر قرالی » نه ويريلش اولان حقوق نزع ايديله جکدر . زهی تأمينات ...

تأيس غرته‌سنده « ويياتور » امضاسيله ، نشر ايديلن بر مکتوبده [که صاحب امضانک روم ايشده کی تأيس مخبر مشهوري موسيو بورشيه اولدينی ظن ايديليور] . دينياي اشغال ايدن کريد مسئله‌سنگ حل وفصل ممکنی ، تورکيايه بر تضمينات ويرهرک جزيره‌نک يونانستانه الحاقی در ده نيليور . يونانيلرک ماليجوئيلاسنه پک توافق ايدن شوفکرک پک اسکی ، جوروک ، اوتنه‌دنبری « آله‌ن » دماغلرنده پرور شياپ برجين ساقط اولدينی جمله‌جه معلومدر . آرتق مخبر مشهورجه بواسکی يي يکي بردوشونجه وچاره سياسی ديه اورتايه سورمسی ، کنديسنگ روم ابلی آفاقده « مغالو ايده آ » خسته لغنه طوتولديغنی کوسته رييور . مثال اولارق ، فرانسه طرفندن « لوتيزيانا » نک انکلتزه يه صايلماسی وسائر کوستريليور . مخبرک وبعض غرضکار اوروپا مطبوعاتنک بو خصوصده کی مطالعات عنديه لر تی بر طرفه بر اقرارق « باب عالی » طرفندن ، « آرموست زائيس » ک مأموريتنک نعدم تجديدی ، نه‌ده يرينه برديکرينک تعيني ، وآنجق کريد مسئله‌سنگ آرتق قطعی بر طرزده وعظمانللق نقطه نظرندن حلی حقنده دول حاميه کوندرلش نوطيه ويريلن جوابک ، احتمالله نظراً بوکون درسعات مأمورين سياسيه‌سی واسطه سيله دائره عائده‌سنه توديتمه

ديدم اوجسواب ويرمکسزين بکا باقدی . چهره‌سی صاپ صاری ايدی . صکره نظر ـ لرينک ناقابل تصوير بر معنای اضطراب ايله وهرونیکه ديکيلديکني کوردم .

ساعت سکر بجهه ککشدی . طيشاريدمه حالا رنگسز سانک حزن عمیق آتنده سونش بر کونک بقیه بيضی القاع ايديبوردی . خدمتچيلر يوقاری چيقارکن ايکي لامبه آلق ايتکذارلغنده بولنشلردی . ضيا ، اوطنه‌نک ملول قارانلغنه بر پارچه نشئه سر پر اميديله لامبه‌لری ياقديردم . اوطنه‌نک اورته‌سنه بر ماصه چکمش اولان خاله آغات بر ال استاقيل اويناغنه‌نی تکليف ايديبوردی . کوزلری زمان زمان بئجکلری آرمن بوتيمز قابلي قادينک اصيل مقصدی چوجقلری برآز اويا لامقدی . بيوک بر متانت روحه دلالت ايدن او دائمی نشئه سيله کوله‌رک اطرافنده کتدکجه بيوديکني حس ايتديکي قورقويه غلبه چالقی ايتيوردی . خاله آغات

باقدقلرينی کوره‌رک — خاير ، خاير صوبزه هيچ بر ضرر ايشاع ائيمه‌جک .. ديدم . « نه‌مه » چوجقلرينی ياناغنه ياتيرمشدی . کنديسيده وهرونیک ومارى ايله ياناغک آياق اوجنده دوريبوردی . خاله آغات بزه جسارت ويرمک ايجون يوقاری چيقارمش اولدينی شرابی ايصتمقندن بحث ايديبوردی . ذاق ايله روز ايکيسيده بر بئجهره دن طيشاری باقييورلردی . قرداشم ، سپرييه‌ن ، غاصبار بز دردبمزده اوتنه کی بئجهره‌نک اوکنده ايدک . حويلده صولرک ايجنده طولاشان خدمتچيلر يئمه ـ يوقاری چيقيکز ، آياقليکيزی نه‌يه اويله ايصلا تيورسکرز ، ديهه باغيردم . اونلر — حيوانلر اورکديلر ... اخبرده بر برلرينی اولدرييورلر .

— خاير خاير سز چيقيک ، صوکر اير چاره‌سنه باقارز .

صولر بوشدته هجومده دوام ايتديکي تقديرده حيوانلری قورتارمق امکانه خارجنده